

SZAKIRODALOM.

Ponori Thewrewk Emil elnöki beszédei, melyekkel a Budapesti Philológiai Társaságnak 1875--1895. évi közgyűléseit megnyitotta. A Budapesti Philológiai Társaság kiadványa. Budapest, 1887. 8-rét VIII+240 l. Arczképpel.

Heinrich Gusztáv, kinek, mint e könyvhöz írt előszavában mondja: az a megtisztelő feladat jutott, hogy e gyűjteményt tagtársainak és a magyar művelt közönségnek átadja, találón jelöli meg e kiadvány értékét, midőn az összegyűjtött elnöki beszédeket »a philologia hazai története megbecsülhetetlen emlékeinek« nevezi. Ezen a helyen azonban ebből a szempontból nem vizsgálhatjuk behatóbban a derék társaságnak ezt az ünnepi ajándékát. Valamint hogy az egyes beszédek eszmei tartalmának méltatására sem terjeszkedhetünk ki. Hogy mégis meg kell róla emlékeznünk, annak magyarázata a kiváló filologus tudományos egyéniségének egyik nevezetes vonása, mely egész működésében, egyetemi előadásában úgy mint nagybecsű kiadványaiban egyaránt érvényesül. S ez a bibliografiai tájékoztatás iránti nagy előszeretete. Egyáltalán nem szereti elhallgatni azokat az eredményeket, melyekhez egyes kérdésekben az őt megelőző vizsgálódók jutottak. S valahányszor így beszámol a mult tevékenységéről, ezt mindig mintaszerű bibliografiai adatok kíséretében teszi, az önértzet bizonyos nemével jelölve meg ily módon az ellenőrzés különböző irányait.

Összegyűjtött beszédei szintén kincses bányái a filologia bibliografusainak. Úgy az egyes alkalmakkor fölvetett kérdésekre vonatkozólag, mint a társaság tevékenységének kisebb-nagyobb időközeit összefoglaló beszámolósaiban a leggondosabb bibliografiai adatok halmazát nyújtja. Már 1877-ben az egyes tárgycsoportok szerint osztályozza a társaság addigi működését, s ezt később is több ízben megteszi, így már 1880-ban is. Az 1891-iki beszéd egymaga két érdekes bibliográfiai kimutatást tartalmaz, az egyik a Hunfalvy Pál filológiai működését foglalja magában, a másik

pedig a közép- és ujabbkori latinság szótárának előmunkálataira vonatkozik. A gondos név- és tárgymutató révén filologus és bibliografus egyaránt nagy hasznát veheti e rendkívül sok adatot tartalmazó kiadványnak. A hazai filologia történetére és bibliografiájára irányuló kutatásokban nélkülözhetetlen segédkönyv, melyért igen sokan hálásak lesznek úgy a társaságnak, mint a kötet sajtó alá rendezőinek.

E—r.

Brevis historia archivi archiabbatiae O. S. B. de S. Monte Pannoniae cum brevi notitia illius alterius archivi publici regularis ven. conventus S. Martini de S. Monte Pannoniae. Concinnavit Dr. Victor Récsey. 1896.

A magyar diplomatikának legrégebb emlékét magában foglaló pannonhalmi levéltár úgy diplomatikai, mint történelmi szempontból hazánk számos levéltárainak legfontosabbika; alig van hazai történetíróink közt valaki, a ki a vendégszerető szerzet házában meg ne fordult volna. A rend könyvtárnoka, dr. Récsey Viktor, jelen munkájában e levéltár rövid történetével s némileg annak tartalmával ismertet meg minket, becses munkával gyarapítva idevágó, amúgy sem gazdag irodalmunkat.

Récsey munkája két részre oszlik, az első rész a főapátság levéltárának történetét adja, melynek elmondásánál szerző leginkább Czinár Mór volt levéltárnok adatai után indul, s főleg a levéltár legújabb történetét adja. A levéltárnak ezen része 1885-ben Haudek Ágoston alatt ujonnan rendeztetett, s Récsey táblázatos formában sommás átnézetet ad a capsákban és fasciculusokban elhelyezett anyagról a levéltár régi és új jelzései szerint. Adja továbbá a híres liber rubernek tartalmát, a levéltárban őrzött oklevelekről statisztikai kimutatást, s végre a legnevezetesebb okleveleknek sorozatát a kiállító nevével jelölve egészen 1785-ig. A munka második része a pannonhalmi levéltár második részével, a hiteles hely levéltárával foglalkozik, adva annak eléggé kimerítő történelmi vázlatát. A munkához még három névmutató járul. Az első mindazon helyneveket tartalmazza, melyek a főapátsági levéltárban őrzött anyagban előfordulnak, a második azon személyneveket adja, melyek ugyanezen levéltárban föllelhetők. Végre a harmadik a nyilvános levéltár okleveleinek repertoriumát adja, hasonló beosztással, mint az első kettő. Főleg e három névmutató az, mely Récsey munkájának kiváló fontosságot kölcsönöz, lehetővé tévén a levéltár anyagában való tájékozást a helyszínen kívül is. Jó gondolat volt a munkát latin nyelven írni, mert ez által a külföldi irodalom is tudomást szerezhet róla. Mellékelve van két fénykép másolat, az alapító oklevél és a liber ruber első lapjé. Ez utóbbiakra csak azon kifogásunk van, hogy kár volt azokat nem valamennyi példányhoz mellékelni.

—y.